

sentlig Indflydelse paa Antagelsen af yngre begavede Mænd til Universitetsvirksomheden, som ad den ordinære Vej, naar de skulde have ventet til deres Tid var kommen, formentlig aldrig vilde være komne til Universitetet, men være gaaede ud i andre Stillingen. Denne sidste Vej, som vi gjennem en lang Tid, navnlig i de sidste 20 Aar, have fulgt for at hidføre Lærerpersonale til Universitetet, frygter jeg for, at vi stoppe for meget — det er ikke hidtil kommet frem under Forhandlingen — hvis vi gaa ind paa en Forøgelse af det normerede Antal Professorater. Jeg skulde snarere tro, at det kunde have været ønskeligt, at gaa den anden Vej, men hvorvidt Universitetskredsene derved kunne blive tilfredsstillende, tør jeg ikke udtale mig om. Det maa jeg imidlertid meget bede om — det er en efter min Formening overordentlig vigtig Sag — at man ikke stiller Udrustningen i en Lønningslov for normerede Professorater saaledes, at man affjærer Udgangen ad den anden Vej eller gjør Rigsdagen betænkelig ved at benytte den anden Vej, efter at man har givet en saa rigelig Lønningslov. Heller en knappere normeret Lønningslov og Benyttelse af den anden Vej, thi det skaffer frisk Lust. Naar man ser paa den Tilgang, vi have faaet ad den Vej, viser det sig ogsaa, at de Docenter, som ad den Vej, stundom Universitetet paa Trods, ved Rigsdagen ere komne til Universitetet, siden ere rykkede op til Professorer. Det er en Sag, der har overordentlig Betydning, hvis vi virkelig vil have et Universitet. Ved et Universitet forstaar jeg en fri videnskabelig Anstalt, der omfatter, saavidt muligt, alle Forgreninger af Videnskaben og tilfredsstillende paa alle Omraader. Derjom vi affjære den nævnte Vej, hvad kan da Følgen blive? En Minister vover ikke at ansætte Nogen uden Konkurrence, selv om han efter Fundatsen og almindelige Regler kunde gjøre det. En Minister staar saaledes, at han ikke vover det — jeg tror forøvrigt nok, at han kan gjøre det — eller hvis han vover det, saa sætter han en grim Vælling ind i Andegaarden, som bliver plukket, fordi den ikke er kommet der efter Professorernes eller Consistorii egen Indstilling. Naar den ene Samling af Professorer skal altid selv ligesom vælge den, de ville have op i Kredsen, kunne vi udsætte os for, at den samler sig for meget til en King, der tilfammen betragter sig som — det har Universitetet altid gjort, og det bliver det ogsaa i Virkeligheden i mangfoldige Tilfælde — en Stat i Staten. Altsaa jo mere man holder blot paa den ene Vej, den ordinære, ad hvilken der udnævnes Om-

bedsmænd, kan det blive Følgen, og det kan blive en farlig Følge baade for Videnskabens Frihed og ogsaa for Universitetets Stilling, ikke blot opad til Regjeringen, men ogsaa udad til Befolkningen, og i sidste Henseende burde Universitetet efter min Mening lægge an paa et endnu bedre Forhold end det, der i alt Fald i den senere Tid har eksisteret. — Der har dernæst været særlig Tale om Examenkommissioner, men her er et Forhold, som ikke synes at være berørt. Jeg vil nu først sige, at det undrer mig, at den høitærede Kultusminister udtalte sig saa skarpt imod Examenkommissioner, medens der samtidig staar i hans Lovforslag: „indtil Examenkommissioner ere oprettede.“ Jeg synes ikke ret, at de to Ting stemme med hinanden. Er man bestemt imod Examenkommissioner, saa giv os ikke denne Suppe paa en Bølsespind, dette „indtil Examenkommissioner ere oprettede.“ Stryg det og sig, at det er udelukket for bestandig. Det kan baade være godt og ondt med Examenkommissioner. Jeg veed meget godt, at der kan i Examenkommissionerne gives Medlemmer, som, naar de ere udnævnte til denne høie Værdighed, mene, at nu skulle de for Alvor vise, at de ere Mænd, der kunne deres Ting, og derfor ganske specielt sætte sig ind i Detaillerne af det Sag, hvori de skulle examinere, og derved blive mere til Plage for Examinanderne, end Professorerne vilde være rent almindelig set. Og dog var det jo Meningen, at man skulde undgaa det ved Examenkommissioner, og at man vilde opnaa, at man fik Mænd, der tog Sagen mere i Almindelighed uden at fordybe sig i Detailler. Jeg veed godt, at den Fare kan være der, men lige overfor Universitetets Stilling tror jeg rigtignok, at Examenkommissionerne ere et næsten nødvendigt Supplement. Jeg kan ikke forstaa, at Universitetet egentlig kunde have Lærefrihed, Foredragsfrihed, naar ikke samtidig Professorerne ere fritagne for at skulle examinere og sætte Stempel paa Kandidaterne. Jeg tager et Exempel, som ligger os nær. Man er hidtil gaaet udenom det, men jeg tager nu f. Ex. det Tilfælde, at en ung Mand kommer til Universitetet fra den reaktionære Verden med rent gale Anstuelser f. Ex. om vor Grundlov. Der tildeles ham et Sag, hvor han paa Grund af de Forventninger, man sætter til ham i den politiske reaktionære Verden kuldkaster alle forstandige, hidtil gjældende Begreber om vor Statsret. Lad ham nu lære saaledes, men tillad ikke en Examenordning, der berettiger ham til at skulle sætte Stempel paa enhver Kandidat, der gaar ud i Landet, og for-